Ч. 154 (12.810). Львів, вівторок 14. липня 1931. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 "
Піврічно 30·00 "
Річно 60·00 "
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
" Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Католицька Церква і фашизм.

Львів, 11. липня 1931.

Конфлікт поміж Ватиканом і фашистівською владою Італії дійшов до того ступня напруження, коли на задній плян сходять престіжові моменти або непорозуміння з приводу сумнівної інтерпретації поодиноких точок договору. Тому теж сьогодні не говориться уже про пакт лятеранський (з 11. II. 1929.) ані його 43. ст., на яку покликується і Ватикан, як на леґальні основи істнування організацій Католицької Акції в Італії, і фашистівський уряд, як на підставу розвязання тих організацій. На другий плян сходить теж сам факт репресій проти Католицької Акції і членів її установ, а навіть факт — безумовно фашистівською владою інспірованих, аранжованих і толерованих — вуличних демонстрацій, звернених безпосередньо проти особи римського папи, як зверхника Католицької Церкви. Всі ці моменти були лише або безпосередніми причинами вибуху назовні конфлікту, якого глибші причини були тільки покищо скриті перед очима світа, — або причинилися до загострення самого конфлікту. По суті — як тепер виявляється — його вибух був неминучий, бо виливав льоґічно з розвою фашистівської доктрини і практики, яка щораз яскравіше суперечила цілій істоті Католицької Церкви.

Під цим оглядом не залишають ніякого сумніву дві енцикліки нинішнього папи Пія XI., які найшли голосний відгук у цілому світі: енцикліка „Квадраґезімо анно", видана 15. травня з нагоди 40-ліття енцикліки Льва III. „Рерум Новарум", і енцикліка про Католицьку Акцію, датована 29. червня ц. р., а оголошена в „Оссерваторе Романо" 5. липня ц. р.

У першій з цих енциклік Пій XI. виразно вказує на ролю Католицької Церкви, покликаної до вирішування суспільних питань. Спираючись на тезах, висунених Львом XIII. і на доґмах католицької віри, папа Пій XI. відноситься однаково дуже критично до сучасних форм капіталізму, осуджуючи передовсім капіталістичний визиск, як також осуджує етатизм — себто удержавлювання цілого суспільно-економічного життя. Таким робом найшла явний осуд найвищим зверхником Католицької Церкви одна з основних доктрин фашизму, того самого фашизму, який стоїть теж на становищі, що лише і виключно держава є компетентна забирати голос у суспільних справах та їх вирішувати.

Зновуж в останній згаданій енцикліці є в їдерний спосіб схарактеризована ціла система фашистівської влади, як з ґрунту суперечна наукам Католицької Церкви. Підлаючи розторощуючій критиці поведінку фашистівських властей супроти Католицької Акції, в якій гуртувалася католицька молодь, Святий Отець звертає м. і. увагу на присягу, яку кажуть складати фашистівські організації молоді обох полів. Та присяга наказує виконувати без спротиву й дискусії всі прикази фашистівської влади та „з усіх сил і крови служити революції". Папа римський звертає увагу, що той напрямок виховування молоді відриває її від Христової Науки і Церкви та вчить її ненависти, насильств та нехтування всіми іншими авторитетами, поза фашизмом, включно з авторитетом Церкви й її Голови. Тому Пій XI. каже, що деякі точки програми й роботи фашистів є „незгідні з іменем католика". Відповідаючи на замітку останнього комунікату фашистівського уряду, що „смішно представляти Апостольську Столицю, як державу в краю, в якім тисячі туристів можуть засвідчити про пошану до священиків, прелатів, Церкви і релігійних церемоній", — енцикліка папи стверджує без обиняків зовсім іншу правду: „...що тисячі туристів-чужинців може засвідчити про безбожний брак пошани, насильства і вандалізму у відношенні до осіб і річей".

Від часу фашистівського перевороту не впали ще в Італії прилюдно такі відважні й такі безпощадні слова правди, критики й осуду системи фашистівського правління. Не диво теж, що втримана у такому тоні енцикліка викликала справжню бурю у фашистівській пресі і що без уваги поминула остання частина енцикліки, в якій Пій XI. вказує на велике загальне добро, яке можна би осягнути шляхом успокоєння умів та скермування їх на дорогу співпраці до спільного добра. Цей поклик пошуканок якогось компромісу, — не формального, поверховного й механічного, — але поважного й глибокого компромісу по суті істнуючих ріжниць, — фашистівська преса, як згадано, цілком знехтувала, розпутуючи зате дальшу кампанію й накликуючи владу до „рішучого припинення" конфлікту. Точки над „і" всетаки найсміливіші фашистівські редактори бояться ставити. Вони теж здають собі мабуть справу, що якимись адміністраційними репресіями супроти Католицької Церкви й високих духовників, чи хоч би лише механічним зірванням конкордату, себто — автоматично — уневажненням лятеранських умов — фашизм побіди не здобуде. З другого боку особиста відвага й індивідуальність Пія XI., протиставлена особистій відвазі й індивідуальности Мусолінія, каже сумніватися у полагодження конфлікту в площині провізорії та дрібного компромісу.

Тому з великим напруженням слідкує світ за подіями, які нібито розіграваються на терені одного Вічного Міста, але своїми впливами і значінням сягають ген далеко поза границі і відродженої ватиканської держави і королівства Італії. Бо ці події розвиваються по лінії дилеми: Католицька Церква чи фашизм? І здається — не може бути двох відповідей на так поставлене питання.

Справа Східньої Галичини

в англійськім парляменті.

House of Commons, Wednesday ist July 1931.

Oral Answer to question.

Poland (Eastern Galicia).

Mr. Mander asked the Secretary of State for Foreign Affairs if he will consider the advisability of proposing at the next session of the Council of the League of Nations that the question as to whether Poland, as a result of her failure to carry out the decision of the Council of Ambassadors in 1923, which granted her certain rights over Eastern Galicia, has caused that decision to lapse, should be submitted to the Permanent Court of International Justice?

The Under-Secretary of State for Foreign Affairs (Mr. Dalton): My right hon. Friend does not think that a reference of this question to the Permanent Court would be advantageous at the present time.

Mr. Mander: Have negations been resumed between the Polish Government and the Ukrainian representatives?

Mr. Dalton: We have not had any specific information on that subject since the last meeting of the Committee of Three, of which my right hon. Friend is chairman. But as the hon. Member knows, he is keeping a careful watch on any developments in connection with this question.

Mr. Hannon: Have not the Polish Government every desire to settle this question satisfactorily?

Mr. Dalton: I hope that is so.

У протоколах засідань анґлійського парляменту з дня 1-го липня п. р. находимо такий текст, який наводимо одночасно в ориґіналі та перекладі:

П. Мандер спитав державного секретаря для закордонних справ, чи не вважає він доцільним запропонувати на найближчій сесії Ради Ліґи Націй, передати Постійному Міжнародньому Трибуналові Справедливости до розгляду справу: чому Польща не виконала досі рішення Ради Амбасадорів з 1923 р., яке давало їй певні права над Східною Галичиною, і чи не тому, що хотіла відхилитися від виконання цього рішення?

Заст. держ. секретаря для закордонних справ (п. Дальтон): Чи ВШановний мій товариш вважає, що передача такої справи Міжнародньому Трибуналові була би в тепершній мент корисна?

П. Мандер: Чи переговори між польським урядом і українськими представниками почалися наново?

П. Дальтон: У цій справі ми не маємо ніякої окремої інформації від часу останньої наради Комітету Трьох, яким проводив ВШ. мій товариш (міністер закорд. справ). Але як п. послові відомо, він стежить пильно за продовженням цієї справи.

П. Ганнон: Чи не має польський уряд охоти полагодити цієї справи вдоволяючо?

П. Дальтон: Гадаю, що має.

—o—

Про виставку по виставці.

Тернопіль, 10. липня 1931.

В часі від 23. червня до 5. липня ц. р. відбулася в Тернополі воєвідська рільнича і реґіональна виставка, орґанізована від довшого часу окремим комітетом під проводом достойників з воєвідського уряду. Цей комітет утворено ще з початком 1930 р., бо виставку проєктовано зразу на початок літа минулого року. Гурток ініціяторів з воєводою п. Мошинським на чолі запросив на перше засідання так званого ширшого виставкового комітету, який складався з около 150 людей, — також кільканацятьох українців з Тернополя і з ріжних повітів тернопільського воєвідства, головно з кругів наших кооператорів. Однак українці вважаючи проєктовану виставку з мериторичного боку за непотрібну, а зі зовнішнього боку за спробу польської національної маніфестації, на перше засідання не явилися та відмовилися взагалі від всякої участи у виставковому комітеті. Отже зорґанізовано чисто польський комітет без участи українців, втягаючи до нього і кількох жидів. Утворено цілий ряд секцій з окремими виконавчими орґанами, а провід [illegible] всіми обняв емеритований віцевоєвода п. Селленський.

Очевидно, уладження вистави коштує чимало грошей, а на них була і є посуха. За підмогою звернувся воєвода передовсім до центрального уряду у Варшаві, але Варшава серед грошевої скрути грошей не дала. З цієї причини минулого року виставка не відбулася. Та ініціятори не дали за витрану. Користаючи з того, що тернопільське воєвідство має бути зліквідоване, ударили у великий патріотичний дзвін для його рятування якраз при помочі виставки з бажанням доказати наглядно рішаючому варшавському центрові, що тернопільське воєвідство є самовистарчальне і — що найважніше — конечне для цілей польської національної політики на „кресах".

Гроші роздобуто від повітових виділів і громадських рад, які почали вставляти „добровільно" до своїх бюджетів субвенції на цілі тернопільської виставки.

Протягом чотирьох-пятьох тижнів на терені міського городу і межуючої з ним площі стадіону вибудувано кілька більших деревляних павільонів і кільканацять кіосків та для збільшення фреквенції переложено на час виставки ярмарок св. Анни, що тривав звичайно від 26. липня до 8.

серпня. Зорганізовано також апарат для реклями, яку від себе вела окремо польська львівська преса.

На два-три тижні перед виставою середмістя Тернополя робило враження ґенерального кушерування брудної жидівської хати перед пейсах. День і ніч ґурми робітників працювали на вулицях, зриваючи бруки з вибоями і ставлячи в їх місце нові, тут і там вже пораз третій і четвертий впродовж останніх кількох літ. Типова ґалицька маґістратська господарка. День і ніч білено і відновлювано фасади домів у середмісті, але в жидівських переулках бруд і сморід остали дальше, знаючи, що там ніхто з виставовців не буде заглядати. На ґвалт на час вистави роблено з Тернополя, сонної і сьогодні на пів мертвої типово ґалицько-жидівської провінціональної діри, місто подібне хоч трошки на головних вулицях до культурного заходу.

Відкриття виставки в дні 23. червня ц. р. відбулося з відповідною парадою. Запрошено на неї сенатора д-ра Горбачевського, обох тернопільських українських послів та декого з наших видніших громадян, але ніхто з українців не явився. Очевидно, що загострено значно й поліційну охорону, при чому теж переведено низку ревізій, між іншим і в помешканні меценаса Постригача.

Отворив виставку і промовляв іменем правительства міністр земельних реформ д-р Козловський, опісля ряд інших промов, банкет-снідання на терені виставки, а вечором равт в маґістраті. На виставку приїхав також вже після її отворення і міністр хліборобства д-р Янта-Полчинський.

На самій виставці крім расової худоби і расових коней з дідичівських стаєнь та невеличкої етноґрафічної виставки в одній з місцевих шкіл — нічого цікавого. У перших днях виставки звертав на себе увагу великанський бугай „Гінденбурґ" (знали назвати) вагою около 900 кільоґрамів, котрому на виставці сталася халепа, бо зломив ногу і пішов на „шмельц" себто до різні. Етноґрафічна виставка пишалася нашими вишивками і деякими килимами з нашими взірцями, але наші подібні виставки були без порівнання багатші і кращі. Була там і старенька пряduха, а на запит, звідки вона тут взялася прясти аж на виставці, відповіла, що за роботу її платять.

Загал населення — українська більшість — виставкою не інтересувався і її не відвідав. Зате з ближчих околиць привезено дещо шкільної сільської дітвори, приїхали ґуртки учнів і учениць польських ґімназій та явилися війти і писарі громадські. Приїхали фаєрмани з ріжних сх.-ґалицьких міст на свій зїзд і два дні парадували по місті у своїх блискучих шоломах. Найчисленніше прибув „Стшелєц". Для „Стшельца" і Коп-у уладило військо намети в міському городі і дало до ужитку польові кухні.

Наше село мовчало на всі заклики і рекляму як камінь. Відомі мені факти, що війт виганяв кількадесять підвод для учасників поїздки на виставку, а зголосилося і поїхало двома чи трьома підводами кількоро дітей, учитель, війт і писар громадський.

Для штучного оживлення виставки уладжено в часі її тревання щось двацять кілька зїздів ріжних орґанізацій. Зїхалися діячі ТОЛ, реміснчики, дідичі, лікарі і т. д. аж до фаєрманів включно. Наради, паради і забави. Окремо треба згадати про зїзд делеґатів міських рад Галичини в дні 26. червня ц. р. З політичним рефератом виступив тут „знаний" посол з ББ д-р Зайдлер зі Станиславова. Був і реферат про міські комунальні справи, почім принято статут „Малопольського Комунального Банку" для рятування фінансів і зруйнованої господарки ґалицьких міст. Пригадали собі і давний Банк Краєвий, що його забрано до Варшави і створено з нього теперішній Банк Господарства Краєвого, за ґалицькі передвоєнні фонди. У цьому зїзді брало участь і двох українців — д-р Говикович як делеґат міської ради у Львові і міський асесор з Тернополя д-р Брикович. Це якраз дало причину до поголоски у Львові, що в часі тернопільської виставки двох українських політиків вело в Тернополі розмови з відповідальними польськими політиками на тему „польсько-українс[…] угоди". Очевидно, таких розмов взагалі [не] б[уло].

Минув уже повний тиждень від замкн[ення] виставки, що дала великий дефіцит і Терно[піль] вернув скоро до своєї звичайної провінцій[аль]ної сонливости. Чи була вона потрібна і які [з неї] користи (коштувала вона понад один міліон [зол.]), не беруся рішати. Самі читачі розвяжуть [це пи]тання із того всього, що сказане вище. Заробили дещо готелі, дещо ресторани, дуже мало куп[ці], а ще найбільше безробітні, що мали працю [і] робіток напротязі кількох тижнів.

Цікаво, що на самій виставці не було [ні] одного українського напису, зате всі рекл[ями], оголошення й летючки фірм — видно по [укра]їнськи: ось що значить політика й престиж, [а що] — інтерес!

Згадуючи тернопільську виставку пригаду[ється] мені подорож цариці Катерини на Ч[орне] Море по незалюднених ще тоді українських [сте]пах, коли здовж шляху, яким вона їхала, [її лю]бимець Патьомкін побудував села на час її [пе]реїзду. Переїхала цариця — зникли всі село [...] і знова остав пустий, незаселений степ.

Д-р Степан Бор[…]

Церковні справи.

Дубно — резиденцією еп. Чарнецького?

„Слово", православний церковний громадський, політичний і літературний тижневик, що від місяця появляється у Варшаві і частину свого найбільш аґітаційного матеріялу (очевидно — проти унії) друкує в українській мові, містить у ч. 4. з 5. ц. м. багато вісток про унійну пропаґанду на північно-західних землях. Між іншими вістками є там також новинка п. з. „Уніятська катедра в Дубні", з якої виходило би, що Преосв. еп. д-р Чарнецький вибрав своєю резиденцією на Волині місто Дубно, де з осени цього року має бути отворена греко-кат. духовна семинарія. Ректором тої семинарії мав би стати саме еп. д-р Чарнецький.

Передсоборні наради.

В днях 1. і 2. ц. м. відбулися в митрополичих кімнатах у Варшаві чергові наради в справі передсоборного зібрання православної церкви. Митрополита Діонізія заступав гродненський архіепископ Олексій. В нарадах брали участь і представники уряду: Сухенек, Потоцький і Юзефський. Чергова нарада відбудеться 16. і 17. ц. м.

Візитація православних парохій в Галичині.

Перед кількома днями закінчив кремянецький епископ Симон 10-дневну поїздку по православних парохіях Галичини. Львівський „Русскій Голосъ" довідується, що еп. Симон посвятив при нагоді своєї поїздки кілька новозбудованих православних церков, при чому православне населення стрічало його всюди з великою радістю. Особливо святочно стрічало[…] лення еп. Симона в с. Тилява на Лемківщ[ині] і 21. м. м. З опису того свята („Русскій Го[лосъ]" ч. 22) виходить, що на той день до Ти[ляви] прийшли три процесії із Закарпаття під [прово]дом трьох православних священиків [...] візді в село еп. Симона витали: правосл[авний] діяч і орґанізатор православних парохій [...] Пантелеймон (тепер парох Тиляви) і [...] війт. В церкві виголосив привітну промо[ву] [...]тюшка М. Іваськов. Найближчого дня [еп.] Симон відправив Сл. Божу під голим небо[м] [при] участи 14 священиків і діяконів, у часі [якої] [ви]голосив проповоідь о. Ханат із Зака[рпаття]. Після Сл. Божої було водосвяття, а [...] промовив до народу еп. Симон. В часі [...] були виголошені численні промови, а [хор] молоді співав „Пора за Русь" і народ[...]. Вечором відбулося також засідання пра[вослав]ної місії під проводом еп. Симона.

—о—

Міжнародня Кооперативна Ш[кола]

Цьогорічний осідок одинадцятої [...] „Міжнародньої Кооперативної Школи" [...]товуваної кожного року міжнароднім [Коопера]тивним Союзом в Льондоні, випав [...] найбільших подвижниць практичної ко[операції] — Швайцарію. Фрайдорф це якраз [...] 262 швайцарських кооперативних осел[я...] жена біля великого кантонального [...]зель. Ця оселя, получена з Базель [...] вою комунікацією, займає трицятькіль[...]

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 14. ЛИПНЯ 1931.

ЯР. МАНДЮКОВА.

2)

В обіймах адрійської перли.

На площі св. Марка. — На нашій Службі Божій. — Палата дожів. — Фабрика мозаїк.

Хоч іще вчасна година на морі вже порядний рух, їздять вапоретта, ґондолі, по вулиці біґають люди, лізуть у вічі продавці мозаїк, кораликів і листівок-видівок.

Кидаємо оком на мережева палати дожів та зразу переходимо на площу св. Марка.

Під кольоною, де стинали колись злочинців стрічаємо нашого старого парубка. Він зизом дивиться на нас і кукурудзою годує голубів.

У нас нема вже ні крихітки злости:

— Ви думали, що ми справді хотіли вбити вас? Алеж ні, ми тільки жартували!

— Ага! Добрий жарт, а в мені душа похолола.

— Ха-ха-ха, чудесно! Я прийшлось би невинному чоловікові згинути через старі ослиці.

— Якби ще за молоді. — докидує молодший парубок, — не було би жалко.

Голубів злітаеться щораз більше, вони сідають нам на руки, на голову, заглядають цікаво в очі і на руки: „принесли що?".

Услужні продавці, забігають дорогу й пхають у руки кукурудзу: ось вам, тільки дайте зіру.

Продираємося крізь злізливців до церкви, що чарівною визолочуваною чічкою мигтить у сонішному проміню!

— Гляньте, пять копул, зовсім, як у наших церквах!

— Цеж византійський стиль, нічого дивного — вияснює одна з жінок.

— А пощо та чвірка золотих коней? — допитується хтось.

— Якто пощо? Цеж славні коні з часів Александра Великого, які окружною дорогою через Рим-Париж дісталися до Венеції, як воєнна добича.

— Звідкіля ви так це все знаєте?

— Коли хто їде в подорож, повинен перечитати дещо про памятники та історію даного народу, а не докучати всім: „а пощо?, а нащо?".

— Ваш язичок досить гострий! — завважує інтересований.

— І таких треба, — докидає старший священик.

На цьому кінчиться спір й ми входимо до середини.

— Ага, не казала я, що прийдемо свічки гасити. Служба Божа вже десь при кінці.

— Але таде! Щойно Євангеліє.

На пальцях підходимо до великого престолу, де наш епископ править Сл. Божу.

— Як гарно! — зітхають наші, — здається, що ми у себе в хаті, ті мозаїки византійські, іконостас...

— Гляньте,як блестять вони довкола склепіння, наче приблідли трохи у високих копулах то знов поривають очі, у маґічній грі красок. Ви не завважили, що тут все заохочує до молитви?

Начеб у відповідь нахиляються голови у побожній задумі, а по старинних стінах із византійського мармуру розходиться українське слово молитви.

Кінчиться Сл. Божа й ми виходимо знов між юрбу.

Щоб не гаяти дорогого часу ми таки просто йдемо до палати дожів.

Спокійно стоїть вона, наче тіло бе[з душі]. [Не] кипить буйне життя, що преливалося в [її] пишних салях, прикрашених золотом і [карти]ми Веронеза та Тінторетта, не кидають [...] вельможні дожі, не тягнуть посіпаки [своїх] жертв до страшних вязниць.

До палати радощів вузоньким мос[тиком] литься палата терпінь, страшні „доци", [з яких] колись не було виходу.

У глухій келії, опівночі сухий тріск [...] придушений зойк, а під мостом дві посп[...] долі, що чекали на вантаж. Тихий плюсі[т] і сліду не було ніякого.

Кидаємо пишну палату та йдемо у [...] життя — до фабрики мозаїк.

У просторих кімнатах сидять при [...] дівчата, пильно хапають щипчиками [...] обрізки ріжноколірного скла та склад[ають] форми наповнені клеєм. Зпід їх зімних [рук] [вихо]ходять чарівні квітки, картини міст, [...] що — далі вважуть їх ланцюжками [...] нараменники, нашийники, шпильки, [...] ножиків, до зеркал і т. д.

При інших столиках, малюють на [...] скляних виробах дрібні мережева, які [...] справжніми.

А там, у куті, горить фіолетно-си[нє полу]мя, а над ним, наче дельфійська Пітія [...] дівчина зі скляною палочкою. Скл[о] [...] дрожить і пірване в ту-же мить на [...] міняється у тонесенькі ниточки. На [...] ці ці нитки ріжуть на куски, красні [...] ють та творять із них прегарні „рари" [...]

Скляних лискучих ниток тут [...] чіпляються нас павутинням бабиного [...] зуть на голову, в рукав, в очі, в [...] нас, омотаних сітями, русалок і дельфін[...]

(Продовження ...)

поверхових більших і менших домів положених серед городів і садів. В кожному з них поміщується кілька родин системою переважно трикімнатних мешкань з окремими входами від вулиці. Доми є власністю окремої кооперативи працівників кооперації міста Базель. Посередині оселі лежить великий кооперативний будинок, в якому міститься школа, захоронка, кооперативна крамниця, ресторан, велика виставова саля і тридцять кімнат для учасників кооперативних курсів, які відбуваються тут дуже часто. В цім будинку відбуваються також виклади „Міжнародньої Коооперативної Школи“, ведені в трьох салях на трьох мовах: англійській, німецькій і французькій.

Цьогорічна М. К. Школа у Фрайдорфі має усіх 95 учасників з 16 держав світа, з чого 15 держав Европи. Інші континенти заступлені тільки Єгиптом. М. Кооп. Школа тревае два тижні від 4—18 липня. На повний час тревання школи є записаних 82 учасників з таких країн: Австрія 6, Болгарія 6, Чехословаччина 6, Данія 3, Англія 7, Єгипет 1, Фінляндія 2, Франція 5, Німеччина 5, Угорщина 4, Латвія 1, *Українська кооперація в Польщі* 2 (дир. Денис Коренець і ред. Василь Левицький), Румунія 1, Швеція 7, Швайцарія 3, Югославія 5. На один тиждень М. К. Школи записані окрім того такі учасники: Бельгія 4, Англія 11, Німеччина 1, Польща 2, Швеція 7, Югославія 1, Швайцарія 1, *Українська кооперація в Польщі 1*, (п. Іванна Блажкевичева). Усіх жінок у М. К. Школі 15.

Отворення М. Кооп. Школи відбулося в суботу 4. липня вечором. Програма отворення складалася з привітних промов ґенерального секретаря Міжнар. Кооп. Союзу і президента Школи Мея, провідника швайцарської кооперації д-ра Еґґі, управителя школи проф. Голя і другого управителя Воткінса. Промови були переплітані виступами місцевої орхестри, хорів і діточими балетами.

В неділю, 5. липня почалися щоденні заняття школи. Рано відбувається виклад одного з міжнародніх провідників кооперації, по рефераті письменні запити до прелеґента і дискусія. По обіді прогулька автами до кооперативних установ міста Базель, оглядання околиць і т. п.

Після скінчення Школи подамо точніший опис праць і товариських відносин в цій важній міжнародній установі.

В. С. Л.

Дайте моральну й матеріяльну поміч тим, котрі впали жертвою найвищого громадянського обовязку!

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 10. VII. 1931 р. масло експортове пріма 3·20 зол., масло десерове пріма 3·10 зол., літра молока 22—24 сот., літра сметани 1·20 зол., копа яєць 4·50—4·60 зол.

Документи часу.

До наших рук попало таке письмо:

Prezes Sądu Apelacyjnego we Lwowie dnia 7. lipca 1931 prez. 24801/30/4. A. Dla Pana Michała Roślaka, kandydata adwokatury w Czortkowie, przez Pana Naczelnika Sądu Grodzkiego w Czortkowie. Prośbie D ra Michała Roślaka o wciągnięcie do wykazu obrońców w sprawach karnych odmawiam na zasadzie art. 17 § 1 przepisów wprowadzających kodeks postępowania karnego z 19 marca 1928 poz. 314 Dz U. R. P. albowiem, stwierdzony przez władze administracyjne, czynny udział D-ra Michała Roślaka we wojnie polsko-ukraińskiej w latach 1918—1919, następnie ucieczka jego do Czechosłowacji, nielegalny powrót do Rzeczypospolitej Polskiej w roku 1923, oraz obecny żywy udział w radykalnie nastrojonych kołach politycznych, zbliżonych do grup komunizujących wskazują na nielojalne stanowisko wobec państwa, a taka okoliczność wyłącza go od wykonywania funkcji publicznych. 1) Załącznik prośby (świadectwo moralności) zwracam. Starkiewicz w. r. — Pieczęć: (Naczelnictwo Sądu Powiatowego w Czortkowie). Za zgodność Totuszyński egz. prakt. kanc.

Naczelnik Sądu Grodzkiego w Czortkowie dnia 9. lipca 1931 Prez. 453/31/4. Panu D-rowi Michałowi Roślakowi adwokatowi w Czortkowie udzielam odpis decyzji Pana Prezesa Sądu Apelacyjnego we Lwowie z dnia 7. VII. 1931 Prez. 24801/30/4. A. ze świadectwem moralności. — P anas wr.

Для пояснення зазначуємо, що д-р Михайло Росляк, хотячи після укінчення адвокатської практики вести оборончу канцелярію в Чорткові, вніс був з початком 1930 р. подання до президії апеляційного суду у Львові і щойно тепер дочекався відмовної відповіди. Тимчасом у жовтні 1930 р. його вписано на листу адвокатів і він веде адвокатську канцелярію в Чорткові. Належить до української соц.-радикальної партії, якої програма і тактика всім відома.

З волинської хроніки.

Диво з ощадністю. Луцький реєстраційний суд спротивився параграфові статуту „Українського Народнього Банку“ в Жидичині, в якому-то параграфі говорилося про культурно-освітню працю, а між іншим і про ширення ідеї ощадности. А треба зауважити, що це банк сільський і членами його є селяни, для яких ідея ощадности в наші часи є одною з ідей рятунку. Згаданий параграф викреслено й суд статут зареєстрував. Чергові загальні збори членів банку, прийшовши до переконання, що таки треба ширити думку про ощадність, постановили вставити в статут пункт про культурно-освітню працю в напрямі кооперативного освідомлення членів і плекання ідеї ощадности. Але суд відкинув це доповнення до статуту. Апеляційний суд схилився до погляду окружного суду. Залишається банкові звертатися до Найвищого Суду.

Те саме сталося і зі статутом другого сільського банку в селі Воротневі. Суд не погодився зареєструвати статут цього банку, в якому говориться про культурно-освітню працю та плекання ідеї ощадности.

Без ідеї в самоврядуванні. Що без відповідного освідомлення населення, без ширення певних ідей, населення саме не тільки не посунеться вперед, але ще буде йти назад до часів темряви й примітивізму, свідчить випадок у ґміні Піддубці. Ґмінна рада постановила зліквідувати акушерську й ветеринарну поміч населенню ґміни (волости). Темні дядьки прийшли до висновку, що акушерка непотрібна, бо є баби, що не гірше акушерки розуміються на справі, а худобу лікувати вони й самі потраплять. Ось що значить робити щось без попереднього освідомлення населення. Механічно культурне життя годі збудувати, особливо, коли до органів організованого громадського життя штучно добірається темних, несвідомих, але зате послушних дядьків.

Студентські справи.

Про студії в Ґрацу.

Виділ Українського Студ. Т-ва „Січ“ у Ґрацу просить помістити на сторінках нашого часопису отсі інформації:

Всім абсольвентам середніх шкіл, що хотіли би студіювати у високих школах в Австрії, подаємо до відома, що вписи на зимовий семестр 1931/32 в університеті і в техніці у Ґрацу починається 1. жовтня і тревають до 15. X. 1931, а навіть до кінця жовтня. Подання в справі приняття, написане в німецькій мові, з долученням свідоцтва зрілости, його перекладу і свідоцтва уродження слід вносити до дотичного деканату або на руки Українського Студ. Т-ва „Січ“ у Ґрацу найпізніше до кінця місяця вересня. При університеті істнує також фармація з 3-ма роками навчання. Місячне удержання 25 дол. По ближчі інформації просимо звертатися: **Ukrainischer Studentenverein „Sitsch“, Graz, Universität, Austria.**

Студентам, які вибираються на студії до Брна в Ч. С. Р., під розвагу.

Минулого місяця під фірмою „Студ. Спілки“ появилася в „Ділі“ інформаційна статейка про високі школи в ЧСР. і студії в них. Тому, що в статейці тій багато неправдивих інформацій, які можуть збаламутити, котрі перший раз вибираються на студії до ЧСР., вважаю моїм обовязком подати точніші інформації.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 14. ЛИПНЯ 1931.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

З ПРОБЛЕМ ЛІТЕРАТУРИ.

Потреба фахової критики.

Читаємо в пресі або чуємо приватно нарікання, що не маємо фахової критики. Нарікання — справедливі, не менше як і зітхання, що не маємо фахових дипльоматів або фінансістів. „Фаховий“ здається рівнозначне поняття із „спеціялістом“, а спеціялістом не завсіди називаємо того, хто чимсь займається.

У нас не пробують зясовувати своєї думки: кого треба вважати фаховим критиком. Може й краще, що не пробують. Неодин із тих, що тужить за нашим минулим, коли-то, мовляв, квітла фахова критика, міг би ще добалакитись до висновку, що давніше було ще гірше.

Коли підчас останньої війни ми нарікали, що не маємо фахових генералів, а підчас миру, що бракує нам дипльоматів і фінансістів то ми мали тоді на думці, що потрібуємо таких спеціялістів, які могли би дорівняти своїм знанням і досвідом чужинцям. Ми виправдували своє скрутне становище обставинами, що не дозволили нам висилати своїх людей на чужину для придбання відповідних студій; були серед нашого загалу наївні, які вірили, що наші полководці і дипльомати дорівняють чужим спеціялістам, завдяки свому вродженому природному талантові, що вартніший від студій і досвіду.

Але чи були між нашими інтелігентами такі, які заявляли, що з огляду на виїмково тяжкі обставини нашого народу світ повинен би дозволити нашим полководцям і дипльоматам боронитись домашніми, чисто-українськими способами?

Хоча таке питання може видаватись чудернацьким, з нього треба починати розмову про фахову критику. Більшість із тих, що домагається такої критики в інтересі розвитку рідної літератури, розуміє цей розвиток так, що фаховий критик повинен забути про всі домагання критики серед інших народів, а рідну літературу оцінювати виключно із становища своєрідних українських обставин. Діло тут зовсім не в історично-соціяльній перспективі; хто і не мав у руках книжок Тена ані Маркса розуміє нині, що кожний літературний твір є плодом якогось середовища, а творчість письменника є одним із моментів у розвитку якогось своєрідного письменства.

Діло тут у претенсіях до критики. Ми стоїмо досі на такому рівні дискусії, що критика має бути наукою. Цей відгомін ідей із тої доби, коли наука мала заступити навіть релігію, родить навіть серед наших дослідувачів літератури досить дивоглядний погляд: критика мусить бути наукова, але вона не повинна виходити поза домагання наших своєрідних обставин.

Український фізик чи математик починаючи свою наукову працю мусить бути обзнайомлений з останніми дослідами в своїй ділянці зробленими чужинними вченими. Коли він хоче працювати науково, він не може заявити, що його не обовязують методи чужинців, тому, що українська математика й фізика не могла досі розвиватись наслідком виїмково тяжких обставин.

Критика літератури чи мистецтва не є наукою, а на кожний випадок — коли вже не маємо іншого слова, щоби зазначити ріжницю між Wissenschaft і Lehre, science і étude — розуміємо, що це досліди зовсім іншого роду, де не можна для їх перевірки прикласти ні „експерименту“ ні покористуватись апріорними даними чистого пізнання. А проте український маляр і різьбар уже ріжниться у своїй праці від письменника-земляка. Він не потрібує покликуватись на рідне минуле, що не мало Ліонарда да Вінчі ні Мікельанджеля, а сам починає творити на такому рівні сучасности, щоби про його твір міг висловитись також і чужинний критик.

Ми не мали досі фахової критики в тому розумінні, що наші історики літератури й принагідні цінувальники поодиноких творів почували себе звільненими від обовязку рахуватись із тим, що про досліди над літературою писали на чужині. Драгоманів — наскрізь европейський ум не мав навіть де повторити головні ідеї соціольоґічної школи і її естетичних відгалужень. Зрештою література була для нього тільки принагідною темою.

Другий европейський ум — Франко, хто зна чи не бився з тими самими сумнівами. Критика літератури була поруч його творчої праці другорядним заняттям, на-пів громадянським — так сказати собачим — обовязком. Для дослідів над нашою старшою літературою не відчував він потреби приглядувати ніяких методольоґічних принципів; тут вистачало йому історичне освітлення при біобібліографічнім підході і трохи інтуїції. При справозданнях із актуальних літературних появ також не було приводу до теоретичних дискусій про проблеми критики: талант

Інформатор „Студ. Спілки", згадуючи про бренські високі школи, пише між інш., що в Брні є аж два університети: чеський і німецький та що при тих університетах є відділ фармації. Подаю до відома, що в Брні **ніколи не було і нема ані німецького університету ані відділу фармації.** Не було також і нема ані при німецькій, ані при чеській техніці відділу агрономії ані лісового відділу, як інформує той інформатор. Зате є в Брні **самостійна Висока Госп. Школа,** що ділиться на два відділи: господ. інж. і лісової інжинірії та має свого ректора і двох деканів.

Про найголовніше наш інформатор забув написати, або може й не знає, що в Брні є **Висока Ветеринарійна Школа, одинока в ЧСР.** Ця школа є також самостійна.

Студ. Спілка повинна би подбати, щоби інформатор на будуче не оголошував таких небилиць, бо в такий спосіб приносить шкоду студентам. Не диво, що студенти приїзджають до Брна студіювати фармацію і щойно тут на місці довідуються, що їх зле інформовано. Стративши отак гроші і семестр, завертають відтак до Відня.

Я не дивувавсяб, якби такі інформації подавали одиниці, але від Студ. Спілки можна чейже вимагати правдивих і точних інформацій.

Не від річи буде також згадати ще про одну інформацію, цим разом від іншого якогось автора, а саме, що на прожиття в Брні вистане 100 зол. Ця квота є рішуче за мала. 100 зол.= 376 ч. корон — щоби вмерти є того за багато, але щоби жити — таки за мало! Дуже скромний студент потребує на прожиття, помешкання й інші видатки около 500 ч. кор., тобто около 125 зол. Розуміється, що такси за іспити тут не вчислені.

Інж. Володимир Фронтек.

—o—

ОСТАННІ ВІСТИ

МИТНА АФЕРА У ЛЬВОВІ.

Ще не прогомоніла скандальна афера засудженого митного комісаря Кисілевського і товаришів, а вже викрито нову велику митну аферу у Львові. А саме з доручення скарбових і митних властей переведено в суботу 11. липня ц. р. ревізію в купця фотографічним приладдям Г. Рісмарка при вул. Коперника 17., якому закидають перепачковування цих товарів з Німеччини, неправдиві митні зізнання і неправильне ведення книг, які забрано з кореспонденцією Купця Г. Рісмарка арештовано. В цю аферу вмішаний теж вищий скарбовий урядовець.

ГОЛОВНИЙ СПРАВНИК КРАДІЖИ 142.000 ЗОЛ. З ЗАЛІЗНИЧОЇ КАСИ АРЕШТОВАНИЙ.

По переслуханні старшого асистента Роека, який признався до співучасти в крадіжи грошей 50.000 зол. у 1929 р. і 92.000 зол. 1. липня ц. р. та назвавши прізвище головного справника цих крадіжей — Роек застрілився в комісаріяті поліції при вул. Казимирівській, поліція негайно арештувала старшого залізничого асистента Зигмунта Тельча, як головного справника обох крадіжий. Арештованого Тельча обтяжив дуже теж другий касієр товарового двірця Зоннешайн, який зізнав, що Тельч мав саме в критичному часі другий ключ від головної каси і тому мабуть він украв гроші. Підчас переслухання Тельч признався вчасти до крадіжи 50.000 зол і назвав теж прізвища ще інших спільників, яких прізвища поліція держить у тайні. Також переслухано в суботу багато інших осіб, які запевняють, що Тельч стикався з грішми, які зложено в залізничій касі на виплату залізничим урядовцям дня 1. липня ц. р. Покищо не відомо, куди подів арештований Тельч суму 142.000 зол. Стверджено, що самовбивник Роек, який мешкав скромно при вул. Білінських ч. 10., недавно замешкав з родиною у власній віллі в Брюховичах. Слідство веде суддя Вітошинський.

КРІВАВІ ДЕМОНСТРАЦІЇ БЕЗРОБІТНИХ У ХЕЛМНІ.

В пятницю 10. липня ц. р. біля 6.000 безробітних зібралося перед магістратом у місті Хелмні та поводилися агресивно. На домагання поліції не розійшлися, але обкидали її камінням. Поліція покористувалася ґазами та пальною зброєю. Один робітник убитий, кількох ранених, між ними один поліцай теж легко ранений. Однак демонстрація трівала далі і тому стягнено ще на підмогу поліцію з Торуня і Хелмжі. До Хелмна приїхав начальник виділу безпеки поморського воєвідства і начальник слідчого уряду з Торуня.

СЕНЗАЦІЙНА ЗАЯВА ГЕНДЕРСОНА.

Кореспондент „Нає Фрає Прессе" повідомляє з Льондону, що Гендерсон на конференції з німецьким послом заявив, що Німеччина осягне бажані кредити, якщо заперестане будову другого панцирника і виречеся митної унії з Австрією. Фінансові круги Анґлії признають кредити Німеччині, але під умовою співпраці Франції й Америки. Тому Німеччина повинна сповнити побажання Франції.

НЕВДАЧА Д-РА ЛЮТЕРА В ПАРИЖІ.

В суботу 11. липня ц. р. президент німецького банку д-р Лютер відлетів до Берліна, щоби зложити звіт німецькому урядові зі своїх розмов з французькими фінансовими кругами, з ґубернатором французького банку Моретом і міністром фінансів Фляндeном. Запевняють, що ці розмови не довели до бажаних, позитивних наслідків. Ґубернатор французького банку заявив д-рові Лютерові, що годі домагатися від Франції позички на кілька міліярдів саме тоді, як перед кількома днями Франція згодилася на викреслення з приходів свого бюджету 2,600.000 франків, належних її від Німеччини. Зате на сніданні, приготованім з нагоди приїзду д-ра Лютера до Парижа, на яке запрошено теж директорів париських банків і на авдієнції в міністра фінансів Фляндена натякувано, що Німеччина осягнула би кредит до трьох або чотирьох міліярдів франків під умовою, що потягнення німецького уряду зєднають йому довіря французької суспільности.

НІМЕЦЬКИЙ УРЯД РАДИТЬ НАД ПОЛОЖЕННЯМ.

В суботу 11. липня ц. р. радив німецький кабінет цілих 8 годин без перерви над поважним положенням Німеччини. У цій нараді брали участь теж представники німецьких банків. На засіданні здавав звіт теж президент німецького банку зі своїх розмов у Льондоні і Парижі в справі кредитів для Німеччини.

—o—

СПОРТ.

МИСТЕЦТВА А-КЛЯСИ.

УКРАЇНА—ПОГОНЬ (Стрий) 1:1 (0:0).

Гра з обох сторін на низькому рівні, зате дуже гостра, а навіть брутальна. Вина тут по стороні судді, який з початку попустив грачам Погоні, а тим самим мусів пускати плазом і деякі „фавлі" зі сторони грачів України, що очевидно не мало доброго впливу на саму гру. До цих змагань виступила Україна в сильно резервовому складі, а саме: Бутель, Роман, Сич, Ґоцький II, Цимбала, Воробець, Підлісецький, Кобзяр, Ґоцький I., Грещук, Терлецький.

У першій половині Погонь грає з вітром, однак Україна має замітну перевагу, якої напад, що грав дуже хаотично, не зумів використати. Всім здавалося, що коли Україна видержала першу половину, граючи під вітер, то в другій половині здушить противника і не дасть йому прийти до голосу. Тимчасом уже в 6. мін. другої половини Погонь стріляє голя, якого Бутель має на своїй совісти. Україна почин[illegible] такувати, Погонь сильно борониться, [illegible] немилосерно фавлює. В 35 мін. за „фавл[illegible]" карнім полі суддя диктує карного [illegible], якого Грещук стріляє у ріг і замінює [illegible]. Дальші обосторонні атаки вже не змін[illegible] сліду, який вповні відповідає ході гри.

В Україні тим разом цілком вдовол[illegible] міч і оборона, за це напад грав дико і [illegible]. Те саме відноситься до Погоні, яка [illegible] дом опинилася на першому місці в табел[illegible] стецтв. Суддював пор. Шиба.

Публики дуже крикливої, яка не розуміє [illegible] того, що їй в ніякому разі не вільно [illegible] підчас гри на грище, понад 500 осіб.

Львів. Світезь—Польонія (Перем.) 1:2 [illegible]

Львів. Лехія I. Б.—Ревера 3:0. Ревера [illegible] змагання не приїхала і тому суддя [illegible]ський відсвистав вальковер на користь Лехії.

Львів. Погонь I. Б.—Сокіл II. 2:4 (1:0).

МИСТЕЦТВО Б-КЛЯСИ.

УКРАЇНА II.—ГАСМОНЕЯ II. 4:2 (3:2).

Гарна виграна другої дружини України, в якій грало сімох грачів з третьої дружини.

Станиславів. Пролом—49. п. п. 1:2

ЛІҐОВІ ЗМАГАННЯ.

Львів. Погонь—Леґія 2:1 (0:0). По [illegible]ній побідії Погонь має всі дані здобути [illegible] мистецтво. Побідила Погонь, хоч обі [illegible] дорівнували собі грою. Для Погоні стріля[illegible]лі Коссок, для Лехії Наврот.

Варшава. Варшавянка—Лехія 5:1 (1:0).

Краків. Ґарбарня—ЛКС 2:1 (1:0).

Познань. Варта—Рух 6:1 (2:1)

—o—

Страшна пожежа в Зарван[иці]

(Від нашого кореспондента).

В середу, 8. ц. м., в день після [illegible]го відпусту на св. Івана в Зарваниці [illegible]гайці запалилася в год. 2 п. п. стайня [illegible] млина (власність ОО. Студитів). Говорять, [illegible] вогонь повстав через неосторожність [illegible], що заснув твердим сном, не згасивши [illegible]ки. Стайня згоріла, фірман попікся, [illegible]нули. Від стайні занявся млин, а що [illegible]ська сикавка не функціонувала, вогонь [illegible] вітрі ширився швидко і в коротку [illegible] горіло 63 господарських загород, у [illegible] верх 200 будинків.

Зарваниця такої пожежі не пам[illegible]сте в нещастю, що це не було в [illegible] відпусту при здвизі народу і що [illegible]бухла в день а не в ночі, до того [illegible]вами. Шкоди величезні, лише в часті [illegible]вані.

Ратували всі люди, як могли. В [illegible] на той час Впреосв. епископ Н[illegible] і дав світлий примір любови ближнього [illegible]скоп поспішив разом з іншими на рат[illegible] помпував, сам носив воду і гасив, за[illegible] нарід до боротьби з шаліючою стихією [illegible]тувалося тільки кілька домів, крит[illegible] або дахівкою. Все, що було [illegible] пішло з димом.

Покликані чинники повинні занят[illegible] ним положенням погорільців і посп[illegible] гайною допомогою.

НОВИНКИ

— **Право прилюдности** одержала [illegible] ґімназія в Рівному. Вступні іспити [illegible] в днях 1.—4. вересня ц. р.

— **Дальше розвязують „Луги".** Тер[illegible] воєвідство розвязало в 1931 р. т-ва „Л[illegible]лах: Городище, Денисів, Черняв Руськ[illegible]чин, Острів, Домаморич, Бірки Вел. [illegible] Івачів Горішний, Заруде, Янківці і Се[illegible]

— **Потяги не оплачуються.** Міністерство [illegible] лізниць переводить дальше свій план [illegible]сти. З днем 15. липня буде зредуковано [illegible] тягів у станиславівській дирекції.

— **Кріваві порахунки.** Наставники [illegible] вельній роботі при вул. Білінських [illegible] Влад. Мосціцького, закололи ножами [illegible] дити: Вл. Сусь, Фр. Ґаліцінський і [illegible]ровський. Всіх зрештовано.

— **Обманство.** Стефан Стеців, [illegible] Звенигорода, пов. Бібрка, привіз до [illegible]ру сіна на продаж. На вул. Янівській [illegible] до нього якийсь чоловік і виторгував [illegible] зол. Опісля велів завезти його до [illegible] Альбертинок при вул. Золотій і [illegible]стрих. Коли зажадав заплати, господ[illegible] йому, що сіно вже заплачене 60 зол. [illegible] чоловікові, який його привів. Стеців [illegible] на поліцію, щоби вишукала обманця.

— **Аматор чужих долярів.** Перед [illegible]буналом у Львові станув, як відпов[illegible] Ізидор Щурко, обвинувачений за [illegible] американських листів. При домовій [illegible]

шли у нього поверх 300 листів зі знищеними копертами. До найбільше пошкодованих належать між іншими мешканці Свято-Юрської Гори. Пропало багато листів до митрополита Шептицького, єпископа Будки і ін. Висота заподіяної шкоди переходить 500 долярів. Щурка засуджено на 10 місяців тяжкої вязниці.

— **Пожежа.** В Биткові, пов. Надвірна, вибухнула в будинках Гната Осідла пожежа, що при вітрі перекинулася на сусідні будинки. Згоріло 10 господарських загород. Вогонь повстав наслідком підпалу Онура Осідла, божевільної людини, якого арештовано.

— **Маґістрат мусить заплатити.** Б. директор міських театрів у Львові, Чарновський виграв судом другої інстанції процес з маґістратом за відшкодування 140 тисяч зол. Цей процес, як відомо, виграв він теж у першій інстанції.

— **Загадочна смерть.** На залізничому шляху коло мосту в Чорткові найшли труп 17-літньої Мирослави Вербицької, учениці III. р. учительського семинара. Слідство старається викрити, чи тут зайшло самогубство чи душогубство. — В селі Кулачківцях біля Коломиї найдено на поли труп 21-літнього Івана Несторука, убитого перед кількома днями. Під замітом убивства арештовано Василя Кофука, який давніше часто відгрожувався, що його убє. — На громадськім пасовиську в Стиняві Вижній, пов. Сколе, заколено на смерть 18-літнього Петра Данилка. Арештовано двох його ровесників, що мали з ним особисті порахунки.

— **„Цепелін" летить до північного бігуна.** Німецький воздухоплав „Ґр. Цепелін" має летіти 16. ц. м. понад Англію, а потому полетить понад Берлін, Ленінград і Нову Землю понад полярний океан, щоби відшукати ледолом „Налиґін".

— **Ґази проти саранчі.** Поля межи місцевостями Пієтрафітто і Травернель знищила саранча. Не помогли навіть трійливі ґази, які вжив проти саранчі громадський уряд при помочі саперів. Язва поширилася на інші громади.

— **Танкова витревалість.** В цирку Медрано в Парижі пописуються танцюристи, ставши до конкурсу витревалости в танку. Одна пара танцює вже 17 днів безупинно. Від часу до часу позволяють їм відпочати на чверть години на шатрових ліжках, які виносять на сцену. Перемучені падуть на ліжка, піддаються масажові і знову зриваються до танку. Публика обсипує їх квітами, дарунками, а навіть грішми.

— **Де найбільше розводяться?** Рекорд під тим оглядом осягнули Зединені Держави, де на 100 тисяч мешканців припадає 100 розводів. Друге місце займає Радянщина, третє Австрія, четверте Німеччина і т. д.

— **Дрібні вісти.** На дорозі між Сколім а Гребеновом сталася нещаслива пригода зі самоходом, наслідком чого лікар зі Сколього д-р Кляйн тяжко потовкся. — В часі повені в китайській провінції Кван-Тун утонуло 3 тисячі осіб — На арґентинсько-чілійській границі відкрили великі джерела нафти. — На президента египетського парляменту Тевфіка Рафада невідомі люди дали кілька стрілів, але без успіху.

— **Друкарська помилка** вкралася в статейці п. з. „Організація українських інжинірів" у попередньому (153) числі „Діла". Початок другого уступу має звучати так: „Членами кооперативи можуть бути інжинірі, які дадуть свою згоду зараз або пізніше, доривочно або стало, працювати в кооперативі в ділянці, яка відповідає їх фаховій освіті".

Дописи.

БРОДИ. *(Ювилей митрополита Шептицького).* Ще в літі м. р. виринула в брідському повіті між громадянством гадка відсвяткувати ювилей 30-ліття владичої праці митр. Шептицького. Та однак осінні події м. р., вибори і т. п. спричинили, що цей обхід відбувся щойно дня 28. червня ц. р. величавою церковно-національною маніфестацією заходом духовенства і всіх українських установ повіту Броди. Свято почалося відправленням Архієрейської Соборної Служби Божої, до якої стануло кільканацять священиків під проводом Преосвященого єпископа Кир. Івана. Вже від вчасного ранку зачали прибувати на свято маси народа з брідського і сусідних повітів. Сусідні села прийшли з процесіями, яких було кільканацять. До асисти явилися всі священики брідського деканату і багато з деканатів підгаєцького, олеського і лопатинського. Було багато селян також з волинської сторони. Всього народу зібралося до 10 тисяч, щоби побачити свого дорогого Архипастиря, який заповів свій приїзд на год. 12. в полудне. Крім того на границі повіту в селі Ясенові зібралося також кілька тисяч вірних з процесіями, які очікували приїзду Достойного Ювилята і повитали там його промовами, окликами „славно" і квітами, якими авто Екцеленції було засипане. В Бродах, після Архієрейської Соборної Служби Божої, в часі якої співав прегарно хор брідського „Бояна" під батутою о. проф. Осадци, а о. Гаврилюк виголосив промову, очікували вірні приїзду Архипастиря коло місцевої церкви з єпископом Кир. Іваном, духовенством і представниками місцевих українських установ. Коли явилося на дорозі авто Екцеленції Кир Андрея, серед зібраного народу повстав небувалий ентузіязм. Окликам „слава" не було кінця, а багатьом на вид могутньої постаті митрополита стали сльози радости в очах. Прибувшого митрополита привитав іменем духовенства і вірних о. декан Туркевич, а іменем українських установ радник суду Папас. Опісля дута орхестра брідського „Бояна" під батутою о. проф. Осадци відіграла в честь Ювилята привітну кантату. Зібраний нарід рушив з процесіями до церкви св. Юра. В часі походу пригравала орхестра церковні пісні, а нарід окружив тісно авто Митрополита. При вході до церкви повитав митрополита місцевий парох о. Демчинський, передаючи йому церковні ключі. На цвинтарі коло малої церкви відправив Екцеленція молебен, в часі якого співав також хор „Бояна", а відтак митрополит виголосив до зібраного народу проповідь. Відвідавши парохіяльний дім, де повитав Екцеленцію місцевий парох, о. декан Демчинський, удався гість до домівки Т-ва Бурси ім Шашкевича. Тут ювилейний комітет приготовив репрезентативний обід, до якого побіч Преосвященого Ювилята, засіло до 70 осіб, духовенства, представників українських установ і світської інтеліґенції. В часі обіду внесено в честь Ювилята кілька тостів, на які відповів митрополит промовою, навіяною сердечністю і дотепом. Опісля велася між присутніми і Достойним Ювилятом ґутірка на ріжні теми, в яких відчуто велику любов митрополита до своєї пастви, а з противної сторони знову факт великого відродження релігійного життя, особливо серед індиферентної ще донедавна під релігійним оглядом української інтеліґенції. На закінчення ювилейного свята відбувся вечором святочний концерт в салі Музичного Товариства. Коли митрополит увійшов до льожі в битком набитій салі, присутні зробили йому сердечну овацію. В часі концерту, виконаного силами брідського „Бояну", адв. д-р Жовнірчук виголосив промову про діяльність і заслуги Достойного Ювилята. Концерт закінчився відспіванням многоліття митрополитові і сердечною овацією в Його честь. В Бродах остав митрополит ще в понеділок 29.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 14. ЛИПНЯ 1931.

ІНЖ. ЕВГЕН ХРАПЛИВИЙ. 3)

По хліборобській Чехії.

Школа практичних робіт. — Навчання природи. — Господарство на пісках і багатшого селянина.

Звідси переїзджаємо до села Горка та оглядаємо спілкову хліборобську цукроварню. Вона переробляє в рік 1/2 міліона сотнарів буряків або 10 тисяч сотнарів денно. Ця цукроварня є акційною спілкою селян-продуцентів. Не вистане тут вплатити якусь кількість гроша на акції, а кожний селянин мусить позатим віддати мінімальну кількість цукрового буряка до цукроварні. Коли цього не додержить — перестає бути членом спілки, а спілка має право годі відкупити у нього акції. Всіх акцій є 12.500, кожна по мінімальній ціні 400 чк., тепер продаються кожна по 10.000 чк. Доходи цукроварні діляться між акціонарів.

У цьомуж селі оглядаємо народню школу, які тут майже по всіх селах називаються „Масарикова Школа", в честь теперішнього президента держави. Школа має нормальних 7 кляс та поміщена у прегарному залізобетоновому будинку. Тут є зразково уладжені викладові салі, кабінети, а крім цього на другому поверсі два великі відділи: один для хлопців, а другий для дівчат для навчання практичних робіт. Відділ для хлопців обіймає науку ремесла, а саме столярства, стельмахства і слюсарства. Кожний з хлопців за час своєї науки мусить перейти через всі ті відділи.

Практичні роботи для дівчат обіймають науку варення, домашнього господарства та шиття. Устатковання цього відділу зразкове. Уладжена велика і гарна кухня з усією посудиною, а довкола неї лавки для дівчат, де вони сидячи слухають викладів. На таблиці виписаний обід з того дня, в якому ми оглядали школу. Цікаве що тут-же поданий увесь розрахунок, що і скільки буде коштувати. Виходить з рахунку таке: зупа — 0.22 чк., мясо і салата 1.93 чк., та мучна страва — 1 чк., разом 3.15 чк., на одну особу. Пояснює нам учителька, що ця народня школа мусить дати зразу дитині не тільки поняття доброго варення, але також і економіки домашнього господарства. Запитана про висліди, просить нас зайти до селянських хат, де тепер багато з її учениць стоїть власне за своїм обідом. Заходимо тут і там і на місці показують нам невеличкі школярки, як вони солідно день у день підраховують вартість їдження, яке варять їх мами та заводять отсю домашню рахунковість як необхідну до маминої роботи. Це є підстава для домашніх рахунків, які тут ведуть таксамо обовязково, як напр. у крамниці веде їх крамар.

Наука шиття відбувається теж у цьому відділі школи. Уставлені рядочком машини. Є для показу теж три ріжні системи, але впроваджують один зуніфікований. Машини уладжені так, що можна на них шити порушуючи ногами, але до всіх залучений також електромотор, щоби малі діти звикали до того, що треба дома завести, а далі щоби непотрібно не мучили ноженят.

Кабінети в школі уладжені дуже дбайливо. Є тут образ не тільки загального життя природи, але також окремі збірки фавни та фльори, питомої для даної околиці. Всі збірки зладжені практично, себто починається не рослинами, яких дитина не бачить чи птахами, яких співу не чує, а власне тими, які вона кожний день може порівняти зі своїм окруженням. Надзвичайно гарні моделі випрацьовані соціяльним інститутом у Таборі. На увагу заслуговує теж зразковий городець коло школи, та купальня окремо для хлопців, окремо для дівчат, яка має відповідну скількість тушів. Дітвора прощає нас зі своєрідним ентузіязмом, до авт падають квіти і ми виїзджаємо в дальшу дорогу.

У селі Гота Піскова, положеного на найгірших пісках, оглядаємо господарство, що має 15 га ріллі. Принявши нас хлібом-сіллю просить господар у хату. Дві гарні кімнати себто спальня та їдальня і кухня, гарно уладжені й чистенькі. Всюди електричне світло, в кухні пробують теж електрикою помагати в варенні. Крім цього в кухні радіо-відбірник з голосником, на чеські станції, в кімнаті відбірник на чужинні станції. Гарна бібліотека, зложена у господарській частині за порадою агронома, в літературно-науковій за допомогою місцевого вчителя, що вважає за свій обовязок просвічувати своїх громадян. На своїх піскуватих 15 га поля держить власник 12 штук худоби (з того 8 молочних коров і 4 молодняку), 2 коні і стадо несливих курей та безроги. На господарстві живе 7 осіб та одна дитина і вони працюють на господарстві. Господар має власну молотілку і всі потрібні машини та знаряддя, до всього електричний погін. Для служби (2 особи) збудована окрема, гарна хатина, правда з дещо скромнішим уладженням, але і тут є книжки на полиці та на столику часописи. На городі робить господар досвіди з ріжними родами бульби, щоби для себе знати, який сорт з поручених йому фахівцями найкращий. Господар плекає залюбки голуби і має зразковий голубник, а проби плекання винограду дають дуже добрі висліди.

У селі Бездецін оглядаємо господарство багатшого селянина, що має 40 га поля. В нього муроване поверховий дім, гарне, просторе подвіря, муровані будинки забудовані в чотирокутник. Він держить 28 штук худоби, в тім 13 коров, має 4 коні, 4 льохи, одного бугая, держить в окремій умисно приладженій стайні кролі та має зразкову пасіку до перевоження. Електрика для погону, світла та кухні. З машин має трактор Фордсона, який доповнює йому коні, самовязалку, 2 сівалки, 2 розсівники для гноїв, центрифугальну помпу для води і гноївки, вози, плуги, борони і т. д. Крім цього має два елегантні повози для виїзду. Тут околиця цукрового буряка, а плодозмін у полі такий: жито, конюшина, пшениця, буряк, ячмінь або овес. Господар хотів би показати все докладно, та на жаль треба спішитись. Дають нам на дорогу солодкого печива і ми знов їдемо залишаючи за собою десятки кільометрів.

(Продовження буде.)

—o—

червня і віїхав до Львова пізно вечором. В тім часі відправив в міській церкві Архиерейську тиху Службу Божу, сповідав майже цілий день, уділив багато авдієнцій і виголосив дві проповіди. Подивляти треба працьовитість митрополита при його літах і фізичній немочи.

РАДЕХІВ. **(Ювилей митр. Шептицького).** Громадянство радехівського повіту відсвяткувало ювилей митр. Шептицького в неділю, дня 28. червня. Торжественну Службу Божу відправив о. мітрат Базюк при асисті дооколичного духовенства, проповідь виголосив місцевий парох о. д-р Пелліх. На богослуження прибуло багато народу з околиці і дальших сіл повіту. Вечором відбулася в Народньому Домі торжественна академія, при виповненій по береги салі. Явилося 19 священиків з родинами і все місцеве громадянство. Вступне слово виголосив о. д-р Пелліх, реферат на тему: „Митрополит-громадянин" відчитала п. меценасова Селезінкова. Мішаний хор місцевої читальні під проводом п. В. Осташевського відспівав удатно кілька творів, духовних і світських, достроених до хвилі. Атракцією вечора були виступи пяніста п. Романа Шухевича і скрипака п. Евгена Цегельського зі Львова. Оба вони вивязалися з успіхом зі свого завдання. Іхня гра робила симпатичне враження як добором творів, так їх прецизним виконанням. Дуже милий був виступ дітвори „Рідної Школи" в Радехові з двома пісоньками і дуже удатною деклямацією учениці Криcі Мотлюківної. Твір Лепкого „В храмі св. Юра" деклямував п. Панасюк, цим разом чи не найкраще зі всіх дотеперішних виступів. По вичерпанню програми забрав голос о. мітрат Базюк, дякуючи в імені митрополита громадянству Радехівщини за сердечні вияви привязання до Достойної Особи Ювилята. По концерті відбулись в кімнатах „Рідної Школи" товариські сходини, перед якими дітвора сердечно привітала у своїй домівці о. мітрата Базюка, як мітоголову Головної Управи. Цілість свята зробила солідною підготовкою і бездоганним виконанням програми дуже симпатичне враження на всіх приявних.

ГРИМАЛІВ. **(Концерт у честь митрополита Андрія Шептицького).** Заходами окремого громадського комітету і грималівської читальні „Просвіти" відбувся дня 7. липня ц. р. у Грималові святочний концерт у честь митрополита Андрія Шептицького з нагоди 30-ліття його владикування. Концерт почав радн. Ол. Пісецький річевою промовою про великі заслуги Ювилята на церковному, громадському і культурному полі. Доповненням цієї промови була ще одна точка програми, яку виповнив о. декан І. Іванчук змістовим рефератом про середовище, з якого вийшов і в якому виховувався Ювилят та про те, як теперішний митрополит став свідомим українцем і чому посвятився монашому життю в чині наших оо. Василіян. Хор грималівської читальні „Просвіти" під управою п. Антона Павлусевича відспівав чотири трудні композиції, а саме: Кишакевича: „Серце Христове" (міш. хор), Концевича: „Ой, в Єрусалимі рано задзвонили" (міш. хор), М. Леонтовича: „Ой зійшла зоря" (міш. хор) і Й. Кишакевича: „Витай між нами" (міш. хор). Атракцією вечора була гра на скрипці (панна Галя Іванчуківна) в супроводі фортепяну (панна Олена Дроздовська) і деклямація (панна Ґеня Процикївна). Панна Г. Іванчуківна відіграла з великим успіхом на скрипці „Аве Марія" Шуберта-Вільгельмі, „Андалюзійську романцу" Сарасатті і на наддаток „Мадярські танці" Брамса. Дуже справно і вміло акомпаніювала їй на фортепяні панна Ол. Дроздівська. „В храмі св. Юра" Б. Лепкого віддеклямувала вдатно зі зрозумінням і чуттям панна Г. Процикївна. Концерт закінчився відспіванням Кониського-Лисенка „Боже великий, єдиний..."

КОСІВ. **(Церковна справа в нашому місті колись і тепер. — Потреба забезпечення одинокої деревляної церкви).** До 1894 р. в парохії міста Косова були дві церкви, одна (перша) матірня св. Тройці в місті Косові, а друга філіяльна (дочерна) св. Николая на передмістю Монастирське, яке до року 1906 було окремою самостійною автономною громадою-одиницею. Обі ці церкви, які належали до одної парохії, деревляні і дуже старі, походили з XV... ліття. Нещастя хотіло, що та перша ... церква св. Тройці в 1894 р. впала жертвою ... жежі і згоріла до тла разом з великою ... ною міста Косова. Тої матірної церкви ... ци в місті Косові й досі нема з багатьох ... посторонніх, а найбільше таки з вини ... місцевого міщанства, яке цілих три десятки ... своїми позакулісовими інтригами, ... особистим вношуванням (на замовлення ... дів) ріжних рекурсів і протестів при ... годах довело до того, що місто Косів ... годні не має матірньої церкви на місці ... шої, що стояла таки зараз коло ринку ... філіяльну дочерну церкву св. Николая ... стирськім в 1912 р. розібрано, бо вона ... катастрофою (заваленням). Заходами ... родини і товаришів пок. Михайла ... буловано на тому самому місці величаву ... гарну церкву з добровільних датків і ... яка є окрасою міста Косова і його околиці ... квою тою завідує місцевий парох і ком... бираний до завідування нею громадяна... ними бувшої громади Монастирське. Це... є деревляна і кожної хвилі в літню пору ... впасти жертвою пожежі від грому ... громозводу, якого теперішний комітет ... не хоче заінсталювати. Ось у четвер ... ц. р. в само полудне в цю церкву ... ню під хрестом ударив грім; цим разом ... стя не запалив церкви, лише ушкодив ... вікна і вибив чотири шиби у вікні ... сходу. Це грізне моменто зовсім не ... комітетових, які випадок той злегка ... і навіть не думають запобігти нещастю ... вити громозвід. Для них, видно, декорація ... кви важніша, як сама церква. Тому ... місцевого громадянства звертаємось ... рогою до церковної влади, аби вона ... лила комітет церкви св. Николая ... ськім негайно заінсталювати громозвід ... кві і тимсамим на будуче охоронити ... церкви від знищення, а сотки вірних ... щастя.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Понеділок, 13. липня, година 8 — веч. Ревія: „Пане Міністре". (Знижки важні).

Вівторок, 14. липня, година 8 — веч. Ревія: „До побачення". Премієра. (Знижки важні).

Театр Ріжнородностей (в Нар. Домі):

Понеділок, 13. липня, година 7·30 веч. „Королева передмістя", водевіль Крумловського. (Знижені ціни).

Вівторок, 14. липня, година 7·30 веч. „Королева передмістя", водевіль Крумловського. (Знижені ціни).

Малий Міський Театр:

Нечинний.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма: „Якімі".

КАСІНО: Звукова фільма „Більше газу" спортово-сензаційна драма.

КОЛЬОСЕЙ: „Роман над Ріо Ґранде" та „Біді індіяни".

ЛЕВ: Звукова фільма: „Світла і тіні материнства".

МАРУСЕНЬКА: Звукові фільми „Окови пристрасти" та „Гарольд жениться" (Гарольд Льойд).

ОАЗА: Звукова фільма: „Чотирьох чортів".

ПАЛЯС: Звукові фільми: „Одиначка король нафти" та „Чужа жінка".

ПАН: Звукова фільма „Таємний Джекс".

ПАСАЖ: „Оборонець права" та „Я хочу на полотно".

ФАТАМОРҐАНА: Нечинне.

ХИМЕРА: „Знайома зі спального вагону" (Марлена Дітріх).

СТИЛЕВЕ: З приводу реконструкції кіно нечинне.

УТІХА: „Люди без назвиська" та „З вітром на перегони" (Г. Ґібсон).

Програма радіо.

Понеділок, 13. липня 1931.

Липськ (259,2) 12·05 Грамофонові платти, 16·30 Концерт радіооркестри. **Братислава** (278,6) 13·30 Популярний концерт, 18·00 Камеральний концерт. **Бресляв** (325) 16·30 Танкова музика. **Берлін** (410) 20·00 Вечір танку і пісні. **Рим** (441,2) 13·10 Легка музика. **Мілано** (500,8) 21·25 Камеральна музика. **Відень** (516,4) 16·00 Популярний концерт, 20·00 Віольончеля. **Будапешт** (550,5) 19·40 Циганська музика. **Букарешт** (394,2) 22·15 Камеральна музика.

Вівторок, 14. липня 1931 р.

Відень (516,4) 11·30 Легкий концерт капелі Махо. 13·15—14·00 Грамоф. плити. **Липськ** (259,3) 15·00 Ритмічна гімнастика. **Кенігсберг** (217,1) Твори Трамса. **Рига** (524,5) 17·00 Льоенгрін, опера Ваґнера. **Будапешт** (550,5) 17·30 Циганська орхестра. **Харків** (937,5) 19·00 Симфонічний концерт. **Штрасбург** (345,2) 20·30—22·30 Хоральний концерт. **Берлін** (419) 21·10 Камеральна музика. **Бресляв** (325) 20·00 Скрипкова музика. **Букарешт** (394,2) 21·00 Французька музика. **Міляно** (500,8) 21·20 Симфонічний концерт. **Льондон** (356,3) 22·35—24·00 Танкова музика.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Понеділок, 13. липня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Варшавський час, 12·10 Концерт з грам. плит, 13·10 Метеор. комунікат, 14·50 Господар. комунікат, 15·10 Музика з грам. плит, 15·25—16·00 Трансмісії з Варшави, 16·20 Музика з грам. плит, 16·20 Гутірка про титули, 16·35 Музика з грам. плит, 17·25 Музика з грам. плит, 18·00 Легка музика з Варшави, 19·00 Всячина, 19·40—20·15 Трансмісії з Варшави, 20·30—22·40 Трансмісії з Варшави, 22·45 - 24·00 Музика з Варшави.

Вівторок, 14. липня 1931 р.

Львів (380,7) 11·58 Час з Варш. 12·10 Концерт грам. 13·10 Метеор. комун.. 14·50 Господ. комун. 15·10 Музика з грамоф. плит. 15·25—16·00 Трансмісії з Варшави. 16·00 Концерт з грам. плит. 16·45 Відчит з Варшави. 17·10 Музика з грам. плит 17·35 Відчит і концерт з Варшави. 19·00 Всячина. 19·20 Фейлетон з Варшави 19·35 Французькі пісні. 19·55—22·40 Трансмісії з Варшави. 22·45—24·00 Легка музика з Варшави.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Кооп. Український Театр у Львові. Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича в Станиславові.

КОСІВ:
14/VII. „Троянда Стамбулу".
15/VII. „Меді".
16/VII. „Паяцик".
17/VII. „Жінка, що вбила".
18/VII. „Життя Парижа".
19/VII. „Гетьман Дорошенко".
З Косова іде театр до Кут.

Новий Український Театр дир. П. Карабіневича.

КРОСНО:
14/VII „Вихрест".
15/VII „Вій".
КОРЧИНА:
16/VII „Циганка Аза".
17/VII „Вій".
18/VII „Маруся Богуславка".
19/VII „Воскресення".
ЕДЛІЧІ:
20/VII „Маруся Богуславка".
21/VII „Вій".
22/VII „Циганка Аза".
23/VII „Ой не ходи Грицю".

На осінній сезон у Галичині. Театр обїде більші міста з найновшими штуками: „Бар Кохба" опера, „Ленін" драма і „Сорочинський ярмарок" оперетка.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

КОНКУРС.

Виділ Українського Інститута для дівчат у Перемишлі буде потребувати від 1. вересня 1931 р. для жіночої гімназії:
а) Учительки руханки,
б) Учителя (-льки) математики як головного предмету.

Виділ буде брати під розвагу лиш кваліфіковані сили.

Подання вносити до 10. серпня ц. р. до Дирекції жіночої гімназії Українського Інститута для дівчат у Перемишлі, вул. Татарська ч. 6. 55 1—4

КОНКУРС

Старшина Кружка Бурси ... ли" Львів, вул. Хшановського ... шує конкурс на прийняття ... жання в шк. році 1931/32.

Прохання до 1. серпня ... мації в Управі Бурси.

За редакцію відповідає Олександер Костик.

Видає Видавнича Спілка „Діло".

З друкарні Вид. Спілки „Діло", Льв...